

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

44

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-23-0

2003 11 10

9395458

BRNO 2003

280, -

PŘEHLED VÝZKUMŮ 44

Vydává:	Archeologický ústav AV ČR Brno Královopolská 147, 612 00 Brno E-mail: infor@iabrno.cz
Odpovědný redaktor:	doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
Redakce a příprava pro tisk:	Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del Maschio
Na titulním listě:	Středověký hrádek Vratěnin, okr. Znojmo. Foto: Miroslav Bálek
Tisk:	Bekros
Náklad:	350 ks

© 2003 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

- Mušil, R., Valoch, K. 1961. Die unteren Terrassen der Svitava bei Brno. *Práce Brněnské základny ČSAV* 33:6, 225-256.
- Pavelčík, J. 1993. Předběžná zpráva o přírodních zdrojích a zpracování radiolaritu v Bílých Karpatech. *Východoslovenský Pravek* 4, 67-74.
- Skutil, J. 1947. Karpatské radiolaritové Vlárské paleolitikum moravské. *Historica Slovaca* 5, 16-33.
- Skutil J. 1963. Das Weisskarpathische Radiolaritpaläolithikum im Raume des Vlára-Passes. *Přehled výzkumů 1963*, 3-5. Brno 1964.
- Vencl, S. 1967. K otázce datování tzv. Vlárského paleolitu. *Musaica. Sbor. Fil. fak. Univ. Komenského* 18/7, 3-13.

Resumé

In den Weißkarpathen des mährisch-slowakischen Grenzgebirges gibt es im Raume des Vlára-Flusses ergiebige Radiolaritlager, die in verschiedenen Perioden der Vorgeschichte als Rohstoffquelle dienten. Die frühere Vorstellung, es handle sich ausschließlich um Paläolithikum (Skutil 1947, 1963) wurde bald berichtigt (Vencl 1967) und heute weiß man, dass die Mehrzahl der Fundstätten postpaläolithischen Alters ist (Pavelčík 1993, Cheben, Kaminská 2002). Dennoch gibt es einwandfrei einige Gravettien-Stationen darunter (Bárta 1961, Cheben, Kaminská 2002). Als erste Spur des Mittelpaläolithikums in jenem Raum werden zwei Levallois-Kerne bekannt gegeben, beide ziemlich stark durch Wassertransport verrundet. Der eine (Abb. 1:1) wurde bei einem Kelleraushub im Flussand in Brumov-Bylnice gefunden, die Fundstelle des zweiten (Abb. 1:2) ist leider unbekannt.

BUCHLOVICE (okr. Uh. Hradště)

„Povinná“. Aurignacien. Sídliště. Povrchový sběr. Uložen: kolekce B. Vyskočila, AÚ AV ČR Brno.

Viz Boršice u Buchlovic.

DOLNÍ KOUNICE (okr. Brno-venkov)

Rozhraní katastru Dolních Kounic a Pravlova. Pavlovienu? Ojedinelý nález. Uložen: MZM Brno.

V paleolitických sbírkách ústavu Anthropos se nachází podivný předmět, jenž byl nalezen koncem 19. stol. někde na rozhraní mezi pozemky Dolních Kounic a Pravlova (Oliva 1989, 15). Jedná se kořen mamutí stoličky přibližně trojbokého průřezu, poměrně dlouhý a masivní, pocházející pravděpodobně z moláru dospělého jedince, v jehož jedné hraně byly původně zřejmě tři hluboké zářezy, jimiž byly vytvořeny tři ozuby, upomínající na ozubení harpuny. Dnes je horní ozub vylomený, takže zbývají dva se širokými zářezy (obr. 20a). Účel tohoto předmětu není jasný, funkce harpuny se zdá být nejpravděpodobnější, i když jak svým tvarem, tak i použitým materiálem nemá, pokud vím, obdoby.

Při příležitostném prohlížení mamutích molárů z Předmostí jsem náhodou narazil na zub, který má podobným způsobem modifikovaný jeden kořen. Je to třetí mléčná stolička s částí horní čelisti (podle posudku R. Musila 2003), jejíž jeden krajní obnažený kořen má podobné zářezy. Přirozený vznik zářezů R. Musil vyloučil. Ve spodní části kořene jsou tři zářezy blízko sebe, takže vytvářejí poměrně ostré ozuby. V mezerách mezi nimi jsou stopy hlíny asi přilepené kličem,

Obr. 20. Modifikované mamutí stoličky. a – Dolní Kounice, b – Předmostí. Mammut Molaren, modifiziert. a – Dolní Kounice, b – Předmostí.

jímž byl zub kdysi konzervován. V horní části je další zářez zcela vyplněný a nad ním byl ještě jeden, který způsobil vylomení kousku kořene (obr. 20b). Recentní vznik těchto zářezů je vyloučen právě jejich výplní, starší postdepoziciční zásahy lze rovněž vyloučit. Musíme tedy připustit, že zářezy vytvořil paleolitický člověk.

Vzhledem k tomu, že se jedná o mléčnou stoličku, je kořen poměrně tenký a krátký, takže zářezy jsou blízko sebe a ozuby jsou ostré. Smysl této modifikace kořene stoličky, jež vězí ještě zčásti v čelisti, je zcela nejasný. Úprava pro pozdější vylomení jednoho kořene za účelem vytvoření „harpuny“ je neefektivní, jednodušší by bylo upravit kořen volné stoličky. Nějakou funkci zářezů na stoličce s kostí si také nelze představit. Můžeme tedy pouze konstatovat, že z nějakého nám neznámého důvodu lidé v pavlovienu nařezávali kořeny mamutích molárů. Lze asi předpokládat, že předmět z Dol. Kounic vznikl stejným způsobem, a tudíž mu nelze nějakou konkrétní funkci přisuzovat.

Literatura:

- Oliva, M. 1989. Paleolit. In: Belcredi L., (ed.), *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*, 7-32. Brno.

Karel Valoch, MZM Brno

Resumé

Künstliche einschnitte an Wurzeln von Mammut Molaren.